KU LEUVEN

« UW PENSIOEN »

ASGB - AVONDSYMPOSIUM

22 november 2012

Prof. dr. Yves Stevens

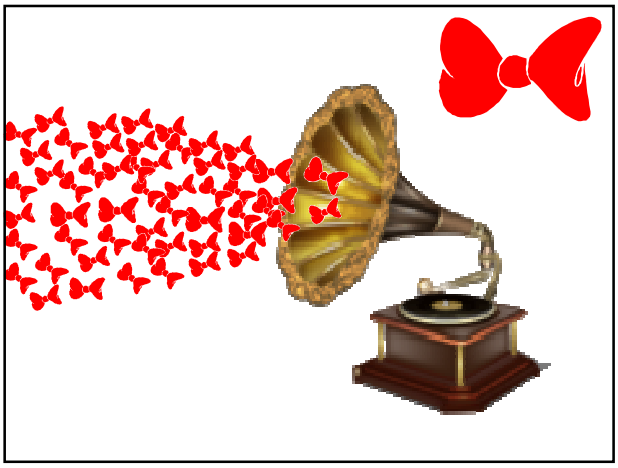

Kwisje

KU LEUVEN 3

© Yves Stevens - 2012

Geboorteratio in België

WAAROM ZIJN DE PENSIOENEN SLECHT INGESCHAT ?

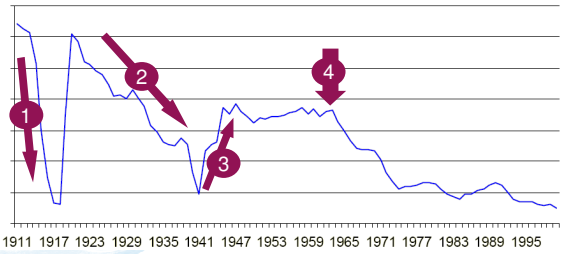

KU LEUVEN 4

Hoe ga je op pensioen ?

KU LEUVEN 5

Algemene voorwaarden

1) arbeid stopzetten

2) leeftijd : 65 jaar

3) loopbaan : 45 jaar

} gelijktijdig

KU LEUVEN 6

© Yves Stevens - 2012

Pensioenberekening

P = 1/45 x Lc x 60

P = Bedrag rustpensioen

1/45 = Loopbaan (per gewerkt jaar)
=> werkelijke of gelijkgestelde tewerkstelling

L = Loon
=> werkelijk, forfaitair, of fictief + geherwaardeerd

60% = gezinssituatie
⇒ alleenstaande : 60%
⇒ kostwinnersmodel : 75%

KU LEUVEN 7

Berekening zelfstandigen

- Loopbaanjaren vóór 1984

RP = 1/45 x FBI x 60%

- Loopbaanjaren na 1984

RP = 1/45 x RBIc x C x 60%

1/45 = Loopbaan per jaar
FBI = Forfaitaire bedrijfsinkomsten (!)
RBIc = Reële bedrijfsinkomsten x herwaardering
C = coëfficiënt
60% = gezinstoestand (soms 75%)

KU LEUVEN 8

Berekening ambtenaren

RP = W x D/60

RP = Rustpensioen
W = Wedde laatste vijf jaar maar
D = loopbaan
/6O = tantième maar

WEL BEGRENZING

KU LEUVEN 9

© Yves Stevens - 2012

Regularisatie studieperiodes

de vrijwillige bijdragen

- Vanaf 20 tot eind studies
- Gewoon leerplan
- Aanvraag
  - Binnen de 10 jaar aanvragen als werknemer
  - Als zelfstandige tot vlak voor pensioen
- 7,5% van het gemiddeld minimummaandinkomen per maand
- Opbrengst : tussen de 200 en 270 € voor één jaar
- Kan wel effect hebben bij bonus maar anders …

KU LEUVEN 10

Pensioenleeftijd

- Wet
  - Normaliter
    - 65: werknemers en zelfstandigen
    - Verschillende leeftijden: ambtenaren
  - Vervroegd
    - Werknemers: 60 met 35 jaar op 104/312
    - Zelfstandigen: 60 met 35 jaar op 2/4
    - Ambtenaren: verschillende leeftijden
- Realiteit
  - Brugpensioen (naamswijziging)
  - Oudere ouders

KU LEUVEN 11

Het regeerakkoord

Verhoging van de effectieve leeftijd om op vervroegd pensioen te gaan

- De **minimumleeftijd** voor het **vervroegd** pensioen zal vanaf 2013 met 6 maanden verhogen en daarna met 6 maanden per jaar om in 2016 op **62 jaar** te komen, in de **privésector** en in het algemeen stelsel van het **openbaar ambt**.

KU LEUVEN 12

© Yves Stevens - 2012

Uitvoering privé

Schematisch overzicht van de nieuwe leeftijds- en loopbaanvoorwaarden

Jaar	Minimum-leeftijd	Loopbaan-voorwaarde	Uitzonderingen voor lange loopbanen
2012	60 jaar	35 jaar	
2013	60,5 jaar 65 jaar	38 jaar	60 jaar + 40 jaar loopbaan
2014	61 jaar 65 jaar	39 jaar	60 jaar + 40 jaar loopbaan
2015	61,5 jaar 65 jaar	40 jaar	60 jaar + 41 jaar loopbaan
Vanaf 2016	62 jaar 65 jaar	40 jaar	60 jaar + 42 jaar loopbaan 61 jaar + 41 jaar loopbaan

KU LEUVEN 13

Vervroegd pensioen: overgangsmaatregelen

- De werknemers kunnen, als ze in 2012 minstens **60 jaar** zijn (geboren ten laatste op 31.12.1952) én **35 jaren loopbaan** hebben, met vervroegd pensioen gaan, wanneer ze dat wensen (2013, 2014, 2015, enz.).

VERWORVEN RECHT

- Werknemers die vóór 01.01.2012 **in vooropzeg** zijn kunnen na 31 december 2012 op vervroegd pensioen gaan, als ze 60 jaar zijn en een loopbaan van minstens 35 jaar hebben.

KU LEUVEN 14

Vervroegd pensioen: overgangsmaatregelen

- Werknemers die aan hun werkgever een **vervroegde uittreding** (buiten het conventioneel brugpensioen) aangevraagd hebben vóór 28 november 2011 kunnen met vervroegd pensioen gaan na 31 december 2012 als ze 60 jaar zijn én een loopbaan van minstens 35 jaar hebben, De overeenkomst moet wel afgesloten worden:
  - buiten het conventioneel brugpensioen;
  - in het kader van een arbeidsreglement, een collectieve arbeidsovereenkomst of een pensioenreglement.

- Voor de werknemers die in 2012 **tussen 57 en 61 jaar** zijn (geboren vóór 01.01.1956) en **minimum 32 jaren loopbaan** hebben, wordt het vervroegd pensioen hoogstens 2 jaar uitgesteld in vergelijking met de huidige regeling.

KU LEUVEN 15

© Yves Stevens - 2012

Vervroegd pensioen: overgangsmaatregelen

31 december 2012		Leeftijd vervroegd pensioen
Leeftijd	Loopbaan	Overgangsregeling
61	34	64
60	34	63
	33	64
59	36	62
	35	62
	34	62
	33	63
	32	64
58	35	62
	34	62
	33	62
	32	63
57	34	62
	33	62
	32	62

KU LEUVEN 16

Ander idee:
Pensioenleeftijd actuarieel corrigeren

- Eenvoud
  - Langer werken en hoger pensioen
  - Korter werken en lager pensioen
- Zweden en Denemarken
- Goed idee?
- Varianten

KU LEUVEN 17

Gezinstoestand

op het ogenblik van de toekenning !

- NORM: ALLEENSTAANDENPENSIOEN **60 %**
- GEZINSPENSIOEN **75 %**
  - Gehuwd
  - Echtgeno(o)t(e)
    - geen arbeid (uitz. toegelaten arbeid)
    - geen pensioen (op de 15% regel)
    - geen SZ-uitkeringen

KU LEUVEN 18

© Yves Stevens - 2012

Gezinstoestand

- ECHTSCHEIDING
  - Eigen pensioenrecht
  - Niet hertrouwd (tenzij ook ontbonden of overlijden)
  - Niet vervallen van ouderlijke macht
  - Niet veroordeeld om naar het leven te hebben gestaan
  - Enkel voor de jaren van het huwelijk
    - Berekend alsof zelf werknemer
      - Op basis van 62,5 % loon ex-echtgenoot
      - Met betrekking tot de periode van het huwelijk (de jaren van huwelijk en scheiding zijn "pro-rata)
    - "Imputatie"

KU LEUVEN 19

Gezinstoestand

- FEITELIJKE SCHEIDING of SCHEIDING VAN TAFEL EN BED
  - aanspraak op ½ gezinspensioen echtgenoot
  - verminderd met eigen pensioenbedrag
  - Voorwaarden
    - Niet vervallen van ouderlijke macht
    - Niet veroordeeld om naar het leven te hebben gestaan
  - Leeftijdsvoorwaarde niet meer gebonden aan de partner

=> Een hele afstandsregeling is voorzien

KU LEUVEN 20

Pensioenbonus

- vanaf 62 jaar
  of
- 44 jaar
- Tot 65 jaar
- Z: 156 € per kwartaal
- WN: 2,2 euro per gewerkte dag
- De bonus wordt bij het pensioen gevoegd en evolueert zoals het pensioen. Zo is hij gekoppeld aan de evolutie van de gezondheidsindex.
- De bonus wordt toegekend aan de gerechtigde van een overlevingspensioen indien de overleden echtgenoot aan de voorwaarden voldeed bij het overlijden.

KU LEUVEN 21

© Yves Stevens - 2012

Het regeerakkoord

Verhoging van de effectieve leeftijd om op vervroegd pensioen te gaan

- De pensioenbonus zal vóór 1 december 2012 worden geëvalueerd, met de bedoeling om zijn aansporend karakter te versterken.

KU LEUVEN 22

De pensioenmalus

Leeftijd ingang pensioen	Totaal Verlies per jaar vervroeging
60 jaar	25%
61 jaar	18%
62 jaar	12%
63 jaar	7%
64 jaar	3%

- Vanaf 1 januari 2013 wordt de malus deels afgeschaft: de zelfstandige die met pensioen gaat vanaf 63 jaar zal geen malus meer krijgen.
- De verminderingen van 7 % en 3 % zullen vanaf dan niet meer voorkomen,

KU LEUVEN 23

De pensioenmalus vervolg

Vanaf 1 januari 2013: de zelfstandige die vervroegd met pensioen gaat en **minder dan 63 jaar oud** is maar wel een **beroepsloopbaan van 41 jaar** kan aantonen zal geen malus meer kennen.

Deze afzwakking van de malus in functie van het aantal dienstjaren is tevens afhankelijk van het ingangsjaar van het pensioen.

Vervroegd pensioen zonder vermindering	
Ingangsdatum pensioen	*Jaren loopbaan*
2003 – 2005	45
2006 – 2007	44
2008 – 2009	43
2009 – 2012	42
vanaf 2013	41

KU LEUVEN 24

© Yves Stevens - 2012

Overlevingspensioen

1. 45 jaar
   => uitz. invalide EG, EG met kind met KBS,
2. Eén jaar huwelijk
   => uitz: kind, kind met KBS als PTL, dood door BPZ
3. Geen nieuw huwelijk (maar kan meermaals)
4. Geen veroordeling
5. Geen beroepsarbeid (tenzij toegelaten arbeid)

KU LEUVEN 25

Berekening overlevingspensioen

- Gepensioneerde
  => 80% RP
- Voor de ingangsdatum van het pensioen
  => 80% theoretisch RP
  - Het RP dat men zou hebben gekregen als hij niet overleden was

KU LEUVEN 26

Cumulaties van pensioenen

- werknemer + zelfstandige
  = jaren > 45 in mindering van laagste P
- Rust en overlevingspensioenen
  - Het overlevingspensioen kan tot een grensbedrag worden samengenoten met één of meer wettelijke rustpensioenen.
  - Het grensbedrag is gelijk aan 110 % van het bedrag van het overlevingspensioen voor een volledige loopbaan. Dat laatste wordt berekend door het bedrag van het overlevingspensioen te vermenigvuldigen met de omgekeerde loopbaanbreuk (?!).
  - Indien voordeliger, wordt bij de vaststelling van dit grensbedrag alleen rekening gehouden met de jaren van gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling

KU LEUVEN 27

© Yves Stevens - 2012

Aanvraag

- Elektronisch
- Zelf of gevolmachtigde
- Gemeentehuis of RVP kantoor
- Ten vroegste 1 jaar voor de toekenning
- Er is polyvalentie over de stelsels
- OPGELET: AMBTSHALVE vanaf de leeftijd

KU LEUVEN 28

Betaling

- elke maand, in twaalfden tenzij te klein
- minimum 30,83 € per maand anders jaarlijks
- Vroeger als jaartotaal te klein was, dan viel het weg (voor 2007)
- storting op rekening of postassignatie
- betaling in het buitenland

KU LEUVEN 29

Betaling in het buitenland

- Normaal: verblijfsvoorwaarde
- Geldt echter niet voor Belgen en « gelijkgestelden »
  - EER
  - Vele anderen : internationale verdragen

KU LEUVEN 30

© Yves Stevens - 2012

Toegelaten arbeid

- Iedere bezigheid met een inkomen
  - Wetenschap en kunst : aangeven maar telt niet mee
  - Politieke mandaten: aparte regelingen
- Inkomensgrenzen
  - Overschrijding 15 % of meer
    - schorsing pensioen voor het hele jaar
    - pensioen alleenstaande i.p.v. gezinspensioen
  - Overschrijding < 15 %
    - vermindering pensioen met % van overschrijding
- Aangifte
  - Gepensioneerde
    - Voor 65
    - Na 65
  - Werkgever: formulier c74

KU LEUVEN 31

TOEGELATEN ARBEID

- GRENZEN

  het beroepsinkomsten mogen bepaalde grenzen NIET overschrijden in functie van een aantal parameters:
  - de aard van het pensioen (rustpensioen dan wel overlevingspensioen),
  - het al dan niet hebben bereikt van de pensioenleeftijd en
  - de aanwezigheid van kinderlast,
  - Het soort van toegelaten arbeid (werknemer of zelfstandige) !!! NUT VAN ZELFSTANDIGE …

hoog op de politieke agenda

KU LEUVEN 32

Aard van de uitgeoefende bezigheid	Rustpensioen of rust- en Overlevingspensioen				Uitsluitend overlevingspensioen			
	jonger dan de pensioenleeftijd		ouder dan de pensioenleeftijd		jonger dan de pensioenleeftijd		ouder dan de pensioenleeftijd	
	ZKTL	MKTL	ZKTL	MKTL	ZKTL	MKTL	ZKTL	MKTL
Werknemer, (incl. mandaat, ambt of Post) (bruto)	7.421,57	11.132,37	17.149,20	20.880,00	18.000	20.010	17.149,20	20.880,00
Zelfstandige (netto beroepsinkomen)	5.037,26	8.905,89	13.719,35	10.087,08	12.800	10.010	13.719,35	16.687,98
Werknemer + zelfstandige (gelijktijdig of achtereen volgend) 80% bruto + netto	5.037,26	8.905,89	13.719,35	10.087,08	12.800	10.010	13.719,35	16.687,98

KU LEUVEN 33

ZKTL: zonder kind ten laste – MKTL: met kind ten laste

En verder rechten verwerven …

- Sinds twee jaren
- Belangrijke impliciete wijziging
- Belangrijk: je hoeft niet meer te kiezen

KU LEUVEN 34

Het regeerakkoord

Vrijwillig werken na de pensioenleeftijd

- Vóór 65 jaar:
  Het huidige stelsel zal blijven, maar de sanctie zal in overeenstemming met de overschrijding zijn. De inkomensgrens zal voortaan geïndexeerd zijn.
- Vanaf 65 jaar:
  - De beroepsinkomensgrens zal worden afgeschaft voor de personen die in 2013 42 loopbaanjaren tellen. In 2014 zal de maatregel worden geëvalueerd met het oog op een eventuele verhoging van deze loopbaanvoorwaarde. Vanaf een jaarinkomen van 33.000 € bruto zal de belastingvermindering voor vervangingsinkomens degressief zijn.
  - Voor de personen die niet aan de loopbaanvoorwaarde voldoen: de (voortaan geïndexeerde) inkomensgrens zal blijven, maar de sanctie zal in verhouding tot de overschrijding staan.
  - Het zal onmogelijk blijven om bijkomende pensioenrechten op te bouwen wanneer men al een pensioen krijgt.
  - Deze maatregelen zullen vanaf 2013 worden toegepast.

KU LEUVEN 35

Afschaffing van het overlevingspensioen

- Het zijn de uitzonderingen die het veel te ruim maken
- Probleem is jongere vrouwen met kinderlast
  - Gedwongen systeem van toegelaten arbeid
  - Gedwongen zwartwerk
- Niet laten vallen maar omzetten naar
  - Verhoogde kinderbijslag
  - Herziende werkloosheidsuitkering

KU LEUVEN 36

© Yves Stevens - 2012

Het regeerakkoord

De overlevingspensioenen beperken

- De mensen die hun partner verliezen zullen een "overgangsuitkering" ontvangen waarvan de duur zal afhangen van de leeftijd, het aantal kinderen en het aantal jaren van wettelijk samenwonen of huwelijk.
- Na afloop van de overgangsuitkering en bij gebrek aan een baan zal er onmiddellijk een recht op werkloosheidsuitkering geopend worden, zonder wachttijd en met een aangepaste en vroegtijdige begeleiding.
- Om een overgang tussen het oude en het nieuwe stelsel te garanderen, zal de regering ervoor zorgen dat voor de mensen die op 1 januari 2012 de leeftijd van 30 jaar hebben bereikt, in geval hun partner overlijdt, het rustpensioen zal worden verhoogd met een bedrag ter waarde van wat ze in het kader van het huidige overlevingspensioenstelsel zouden hebben ontvangen.
- De regels om een pensioen en een beroepsinkomen te cumuleren zullen worden versoepeld, teneinde de werkloosheidsvallen te bestrijden.

KU LEUVEN 37

Inhoudingen op pensioenen

- ✓ **Inhouding ziekte en invaliditeitsverzekering:**
  tussen 0% en 3.55% van het brutopensioenbedrag (tabel)
- ✓ **Inhouding solidariteitsbijdrage:**
  tussen 0% en 2% van het brutopensioenbedrag (tabel)
- ✓ **Inhouding bedrijfsvoorheffing:**
  - ✓ de afhouding volgens de belastingsschalen op pensioenen
  - ✓ deze belastingsschalen worden jaarlijks op 1 januari vastgelegd
  - ✓ de bedrijfsvoorheffing wordt berekend op het belastbaar inkomen

(belastbaar inkomen = brutomaandbedrag - afhoudingen ziekteverzekering, solidariteitsbijdrage en begrafenisvergoeding)

KU LEUVEN 38

Hoeveel zal ik later krijgen ? Praktische simulaties

- Werknemers, zelfstandigen en ambtenaren
- Inkomensgarantie voor ouderen
- http://www.kenuwpensioen.be

KU LEUVEN 39

© Yves Stevens - 2012

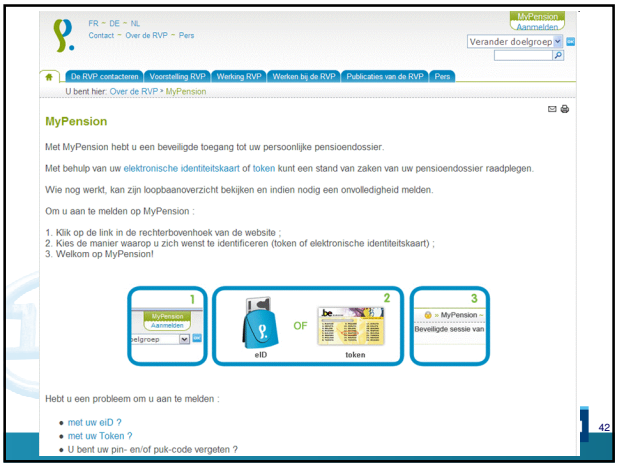

© Yves Stevens - 2012

Hoeveel hebben we eigenlijk nodig ? Waar staan we voor ?

€ 1.000 per maand (2%-indexering) Vanaf ***65 jaar*** … … hoe lang? …	kans[1]	Nodige kapitaal beleggingsrendement		
		3%	4%	5%
… tot 80 jaar	83,47%	167.105 €	155.772 €	145.555 €
… tot 90 jaar	57,62%	265.669 €	237.080 €	212.803 €
… tot 100 jaar	22,02%	355.071 €	304.038 €	263.128 €
… tot 110 jaar	1,79%	436.163 €	359.178 €	300.789 €

[1] Kans dat de 'eindleeftijd' bereikt wordt (sterftetafel 'MR-10' = realistisch?)

KU LEUVEN 43

Fiscale begrenzing: de 80% regel

De bijdragen genieten slechts belastingvoordeel in de mate dat uitkeringen bij pensionering, uitgedrukt in jaarlijkse rente en wettelijk pensioen inbegrepen, niet hoger zijn dan 80% van laatste normale bruto jaarbezoldiging, dit alles rekening houdend met normale duur van beroepswerkzaamheid.

KU LEUVEN 44

Het regeerakkoord

Maatregelen betreffende de 2e en 3e pijlers

De **belastingsverminderingen op de 2e en de 3e pijler**, die momenteel berekend worden op basis van een bijzondere gemiddelde aanslagvoet, zullen voortaan op basis van een percentage van **30% voor alle belastingplichtigen** worden berekend, ongeacht het inkomen.

KU LEUVEN 45

© Yves Stevens - 2012

Thema

Kapitaaluitkeringen herzien

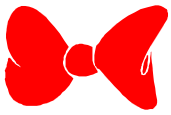

KU LEUVEN 46

Kapitaal of rente

- België is en blijft een"kapitaalland"
  - Oorsprong: historisch omwille van de progressieve belasting van de rentes
  - WAP: gelijkschakeling rentes en kapitaal
  - Problemen:
    - Inschatting van het langlevenrisico
    - Geen echte rentemarkt
    - Loonfilosofie van het aanvullend pensioen is zeer sterk doorgedrongen
    - Sterke overschatting van het aantal jaren dat men met een rente kan verder leven
- Rente is een monster van Loch Ness
- Geen alles of niets verhaal maar verschillende pistes met overgangsperiodes
  - 60/40, 50/50, 40/60, 30/70 …
  - Aftellende free haven: 20 000, 15 000, 10 000, …
  - …
- Probleem: de indexering van de rente; in Nederland zeer substantieel probleem; de koopkracht neemt zeer sterk af

KU LEUVEN 47

Thema

Kapitaaluitkeringen herzien

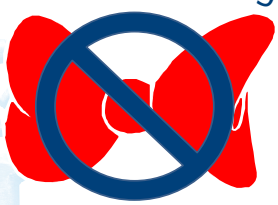

KU LEUVEN 48

© Yves Stevens - 2012

Mogelijkheden zelfstandigen

1. RIZIV CONTRACT // VAPZ
   - Voorwaarden
   - Procedure
   - Fiscaal statuut
2. IPT (individuele pensioentoezegging)
3. Interne pensioenvoorziening

KU LEUVEN 49

Interne toezeggingen

- Geen verplichte externalisatie voor opgebouwde bedragen
- Wel naar de toekomst
- Eénmalige taks: 1,75% (of 3 X 0,60%)
- Controle 80% op uitkering
- DISCUSSIE OVER DE AANREKENING VAN DE 80%

KU LEUVEN 50

Het regeerakkoord

Maatregelen betreffende de 2e en 3e pijlers

- De belastingsvoeten van de 2e pijler, opgebouwd op basis van de werkgeversbijdragen, zullen worden herzien:
  - 20% op 60 jaar,
  - 18% op 61 jaar,
  - 16,5% op 62 tot 64 jaar en
  - 10% op 65 jaar

= voor IPT, groepsverzekering en bedrijfsleidersverzekering

KU LEUVEN 51

© Yves Stevens - 2012

Mogelijkheden

	EXTERNE TOEZEGGING	INTERNE TOEZEGGING	RIZIV // VAPZ
Aftrek vennootschap	• Premie • 80%-grens	• Dotatie voorziening • 80%-grens • Uitkering • 80%-grens	• absolute maxima • 80% grens
Beroepskost	/	/	Telt net zoals RSVZ bijdrage
Premietaks	4,4%	-	0%
Winstdelingstaks	9,25%	-	9,25%
RIZIV	3,55%	3,55%	3,55%
Solidariteitsbijdrage	2%	2%	0%
Personenbelasting	• 16,5% • 10% (effectief actief tot 65j.)	• 16,5% • Voorwaarde: pensioneren!!	• Fictieve rente • 80% van fictieve rente

KU LEUVEN 52

Kwisje

KU LEUVEN 53

GRATIS

NIEUWSBRIEF OVER DEZE MATERIE
leergangpensioenrecht@law.kuleuven.be

DANK U VOOR UW AANDACHT!

yves.stevens@law.kuleuven.be
www.law.kuleuven.be/leergangpensioenrecht/

KU LEUVEN

© Yves Stevens - 2012